

Учасники опитування¹ вважають поточний стан фінансового сектору задовільним, хоча оцінки знижуються друге опитування поспіль. Майже половина респондентів вказала на погіршення стану справ у фінсекторі за минулі пів року. Опитані фінустанови мають переважно песимістичні очікування на наступні шість місяців, однак частка респондентів, які негативно оцінюють стан фінансового сектору, знизилася із травня. Рівень загального ризику залишається вищим за середній, із часу травневого опитування оцінки майже не змінилися. На думку респондентів, стійкість сектору до значних негативних подій незначно знизилася. Також дещо знизилася й схильність фінансових установ до ризику.

У листопаді 2020 року керівники фінансових установ укотре визначили головним джерелом ризику загальний рівень корупції, діяльність правоохоронних органів та судової системи в країні. Баланс оцінок цього ризику був найгіршим за весь період опитувань з травня 2018 року. Респонденти вказали на стрімке зростання ризику стану співпраці з МФО та загострення політичної та соціальної ситуації в країні. Економічні ризики, що домінували у травневому опитуванні, відійшли на другий план. До топ п'ятірки повернувся ризик захисту кредиторів та інвесторів. Попри кризу, загрози доступу до фондування та банкрутства фінустанов посіли останні позиції у переліку джерел ризику.

Респонденти дещо погіршували оцінки поточного стану фінансового сектору два опитування поспіль. Водночас баланс відповідей² залишився позитивним (5%). Лише п'ята частина керівників оцінювала поточний стан справ у фінсекторі нижче задовільного.

Думки респондентів про зміну стану сектору протягом останніх шести місяців майже розділилися: 42% зауважили, що стан фінсектору не змінився. 48% зазначили погіршення стану справ. Відповідно баланс відповідей лишився негативним (-21%) удруге поспіль.

Учасники опитування здебільшого песимістично оцінюють перспективи фінсектору на наступні пів року. Проте частка респондентів, які мають негативні очікування помітно знизилася. Якщо в травні 2020 року 71% респондентів очікували погіршення, то нині – 48%.

Оцінка загального рівня ризику у фінансовому секторі залишається негативною з травня 2018 року. Два опитування поспіль приблизно третина респондентів вважає рівень ризику високим чи дуже високим.

Стойкість фінансового сектору до значних негативних подій, на думку респондентів, знижується останні два опитування. 27% опитаних оцінили стійкість як низьку та дуже низьку, середньою її вважали 64% фінустанов.

Поточне опитування вкотре засвідчило, що корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи залишаються головним джерелом ризику для фінансового сектору. 91% опитаних вважає, що це фактор високого або дуже високого ризику. Баланс відповідей був найгіршим за весь період опитувань з травня 2018 року.

За пів року найбільше зросли ризики стану співпраці із МФО, сягнувши рекордної з травня 2019 року частки оцінок найвищого рівня ризику. До трійки основних загроз увійшов і фактор загострення політичної та соціальної ситуації в країні, який у попередньому опитуванні посідав лише п'яте місце. Також до найбільш значущих джерел ризику звично потрапили шахрайство та кібернетичні загрози і стан захисту кредиторів та інвесторів.

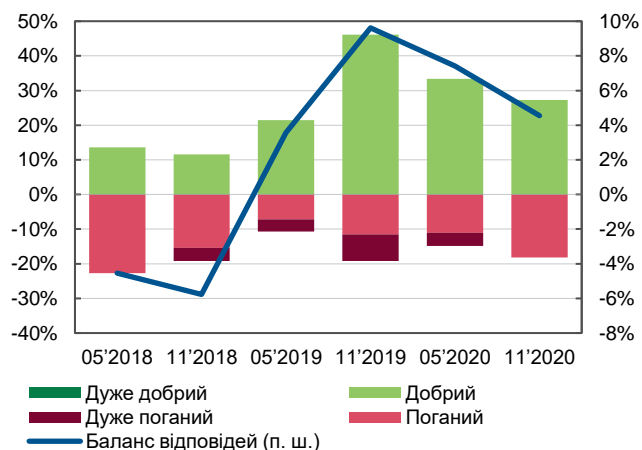
Про зниження ризику погіршення економічного стану свідчить те, що економічні фактори опустились у списку на останні місця. Найсуттєвіше ризики зменшилися за факторами несприятливих змін економічної активності та цін на сировинні товари. Якщо в травні 2020 року високими їх уважали 74% та 67%, то в листопаді 2020 року відповідно 35% та 36%. Незважаючи на високу оцінку загроз для фінансової системи, ризики доступу до фондування та банкрутства, на думку респондентів, є найнижчими.

Схильність фінустанов до ризику за останні півроку загалом дещо знизилася, про це зазначило 22% топменеджерів.

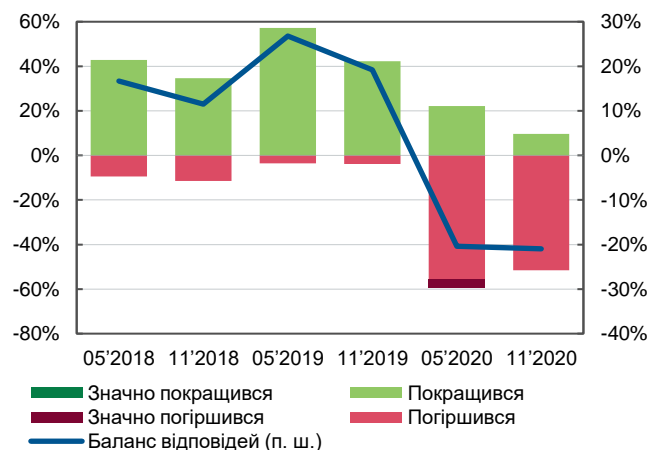
¹ Інформацію про Опитування наведено на стор. 5.

² Тут і далі баланси відповідей – це агреговані показники, розраховані як сума кількостей кожної відповіді на поставлене запитання, зважених на вагові коефіцієнти від -1 до 1, наприклад, 1 для “значно покращився”, 0.5 для “покращився”, 0 для “не змінився” і так далі. Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що в цілому респонденти оцінюють, що показник покращився або ризик знизився.

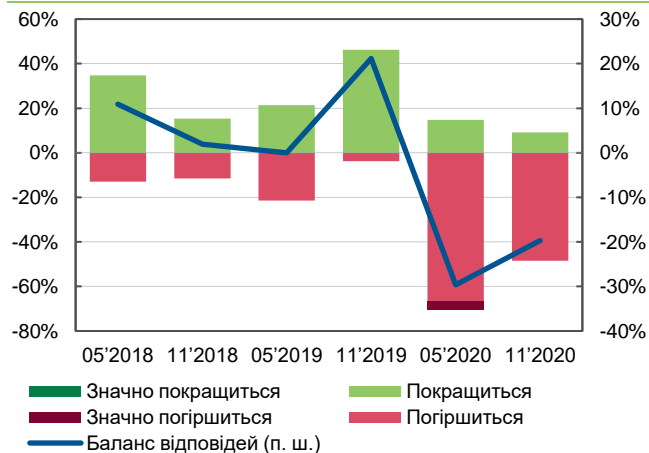
Графік 1. Поточна оцінка стану фінансового сектору України

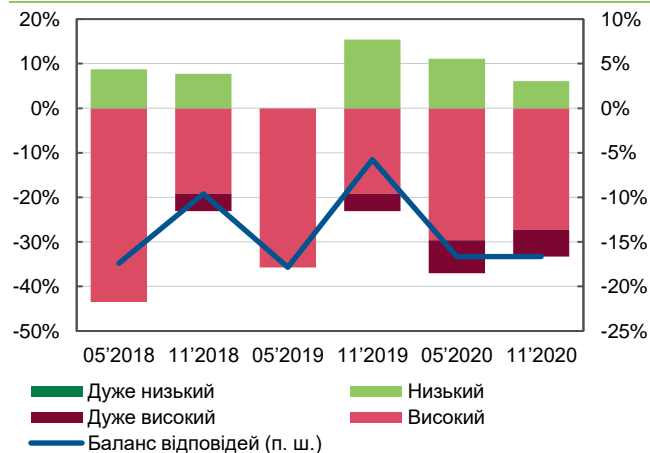
Графік 2. Оцінка зміни стану фінансового сектору України за останні 6 місяців

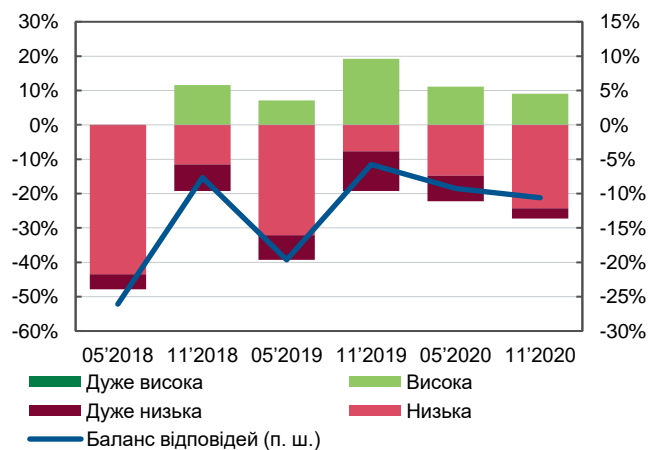
Графік 3. Очікування зміни стану фінансового сектору протягом наступних 6-ти місяців

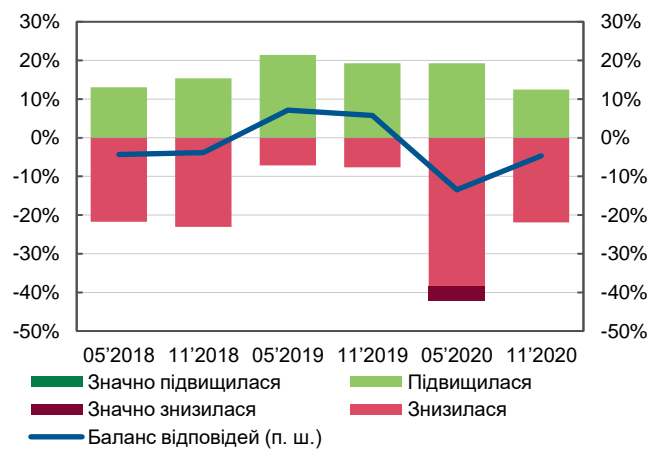
Графік 4. Оцінка загального рівня ризику у фінансовому секторі України

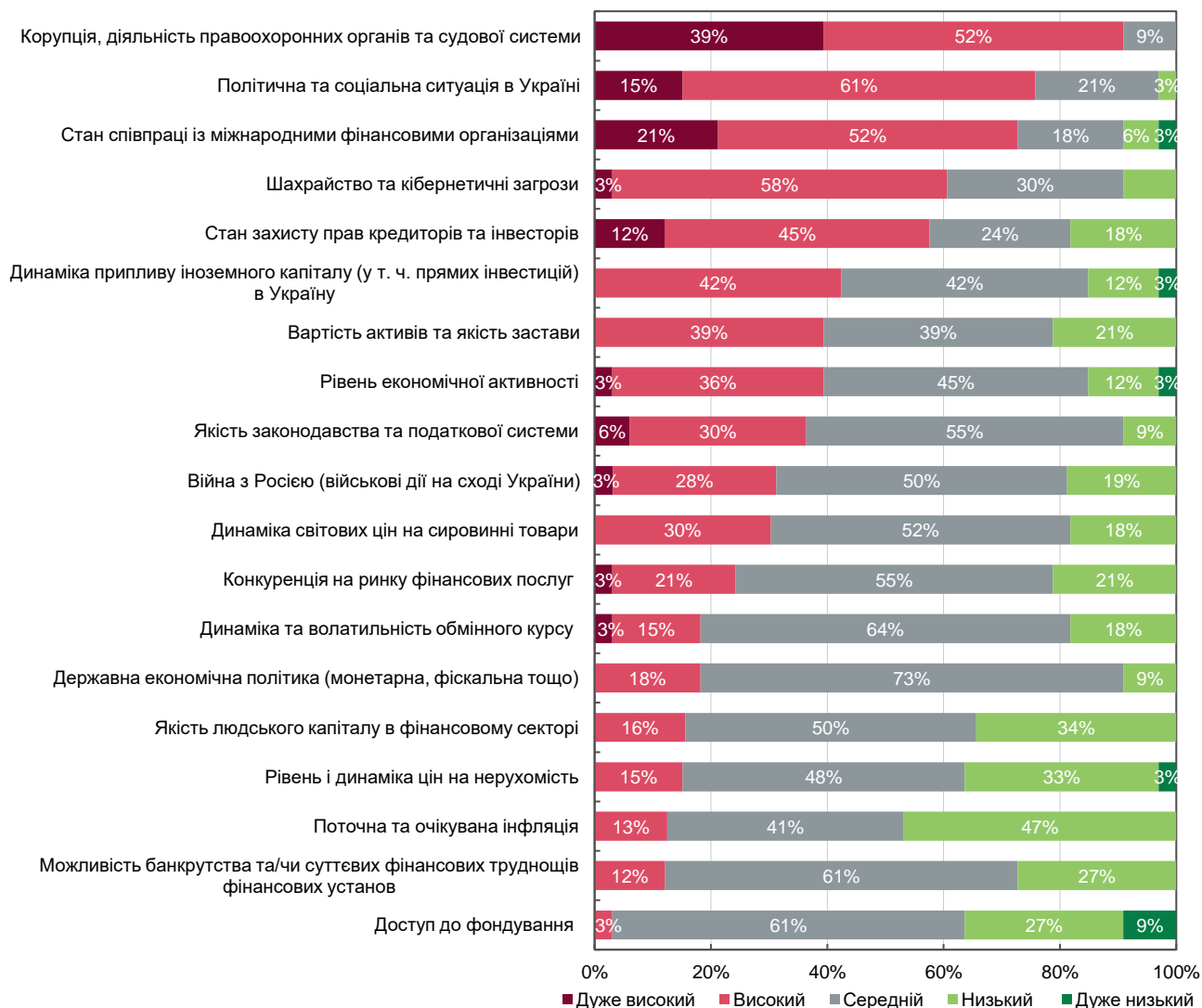
Графік 5. Оцінка стійкості фінансового сектору України до значних негативних подій

Графік 6. Оцінка зміни схильності до ризику установи респондента за останні 6 місяців

Графік 7. Рівень ризику у фінансовому секторі за окремими факторами* в листопаді 2020 року

* Фактори на графіку впорядковані за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”.

Таблиця. Ранги факторів ризику (за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”)

Фактор ризику	Ранг, листопад 2020	Ранг, травень 2020	Зміна, +/-
Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	1	1	0
Політична та соціальна ситуація в Україні	2	5	3
Стан співпраці із міжнародними фінансовими організаціями	3	8	5
Шахрайство та кібернетичні загрози	4	4	0
Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	5	7	2
Динаміка припливу іноземного капіталу (в т. ч. прямих інвестицій) в Україну	6	6	0
Рівень економічної активності	7	2	-5
Вартість активів та якість застави	7	10	3
Якість законодавства та податкової системи	9	9	0
Війна з Росією (військові дії на сході України)	10	12	2
Динаміка світових цін на сировинні товари	11	3	-8
Конкуренція на ринку фінансових послуг	12	14	2
Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	13	11	-2
Динаміка та волатильність обмінного курсу	13	14	1
Якість людського капіталу в фінансовому секторі	15	12	-3
Рівень і динаміка цін на нерухомість	16	14	-2
Поточна та очікувана інфляція	17	17	0
Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	18	19	1
Доступ до фондування	19	18	-1

Додаток. Результати опитування

	Баланс відповідей, %						Варіанти відповіді, листопад 2020 року, %					N
	05'18	11'18	05'19	11'19	05'20	11'20						
1. Як Ви оцінюєте стан фінансового сектору України на сьогодні?							Дуже поганий	Поганий	Задовільний	Добрий	Дуже добрий	
	-5%	-6%	4%	10%	7%	5%	0%	18%	55%	27%	0%	33
2. Як, на Вашу думку, змінився стан фінансового сектору України за останні 6 місяців?							Значно погіршився	Погіршився	Не змінився	Покращився	Значно покращився	
	17%	12%	27%	19%	-20%	-21%	0%	52%	39%	10%	0%	31
3. Як, на Вашу думку, зміниться стан фінансового сектору протягом наступних 6-ти місяців?							Значно погіршиться	Погіршиться	Не зміниться	Покращиться	Значно покращиться	
	11%	2%	0%	21%	-30%	-20%	0%	48%	42%	9%	0%	33
4. Як Ви оцінюєте загальний рівень ризику у фінансовому секторі України?							Дуже високий	Високий	Середній	Низький	Дуже низький	
	-17%	-10%	-18%	-6%	-17%	-17%	6%	27%	61%	6%	0%	33
5. Як Ви оцінюєте стійкість фінансового сектору України до значних негативних подій?							Дуже низька	Низька	Середня	Висока	Дуже висока	
	-26%	-8%	-20%	-6%	-9%	-11%	3%	24%	64%	9%	0%	33
6. Оцініть, будь ласка, рівень ризику, що існує у фінансовому секторі України через дію наведених факторів							Дуже високий	Високий	Середній	Низький	Дуже низький	
6.1. Політична та соціальна ситуація в Україні	-46%	-37%	-57%	-29%	-35%	-44%	15%	61%	21%	3%	0%	33
6.2. Війна з Росією (військові дії на сході України)	-15%	-17%	-18%	-12%	0%	-8%	3%	28%	50%	19%	0%	32
6.3. Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	-54%	-52%	-57%	-58%	-57%	-65%	39%	52%	9%	0%	0%	33
6.4. Якість законодавства та податкової системи	-20%	-29%	-14%	-23%	-15%	-17%	6%	30%	55%	9%	0%	33
6.5. Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	-33%	-42%	-36%	-31%	-22%	-26%	12%	45%	24%	18%	0%	33
6.6. Рівень економічної активності	7%	-8%	7%	4%	-30%	-12%	3%	36%	45%	12%	3%	33
6.7. Поточна та очікувана інфляція	-4%	-4%	16%	31%	17%	17%	0%	13%	41%	47%	0%	32
6.8. Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	2%	-6%	0%	2%	-6%	-5%	0%	18%	73%	9%	0%	33
6.9. Динаміка та волатильність обмінного курсу	-20%	-20%	-9%	6%	-6%	-2%	3%	15%	64%	18%	0%	33
6.10. Динаміка припливу іноземного капіталу (у т. ч. прямих інвестицій) в Україну	4%	2%	-10%	2%	-19%	-12%	0%	42%	42%	12%	3%	33
6.11. Динаміка світових цін на сировинні товари	-15%	-27%	-24%	-13%	-30%	-6%	0%	30%	52%	18%	0%	33
6.12. Стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями	-35%	-44%	-54%	-21%	-22%	-41%	21%	52%	18%	6%	3%	33
6.13. Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	11%	25%	18%	20%	13%	8%	0%	12%	61%	27%	0%	33
6.14. Конкуренція на ринку фінансових послуг	13%	-10%	5%	-4%	2%	-3%	3%	21%	55%	21%	0%	33
6.15. Доступ до фондування	9%	-21%	-18%	10%	6%	21%	0%	3%	61%	27%	9%	33
6.16. Якість людського капіталу у фінансовому секторі	-4%	-10%	-13%	-2%	-4%	9%	0%	16%	50%	34%	0%	32
6.17. Вартість активів та якість застави	-13%	0%	-7%	-12%	-9%	-9%	0%	39%	39%	21%	0%	33
6.18. Рівень і динаміка цін на нерухомість	17%	17%	18%	15%	4%	12%	0%	15%	48%	33%	3%	33
6.19. Шахрайство та кібернетичні загрози	-37%	-37%	-25%	-35%	-33%	-27%	3%	58%	30%	9%	0%	33
7. Як змінилася схильність до ризику Вашої установи за останні 6 місяців?							Значно знизилася	Знизилася	Не змінилася	Підвищилася	Значно підвищилася	
	-4%	-4%	7%	6%	-13%	-5%	0%	22%	66%	13%	0%	32

Інформація про опитування

У травні 2018 року Національний банк України запровадив опитування про системні ризики фінансового сектору. Двічі на рік топменеджери найбільших банків та небанківських фінансових установ України відповідають на запитання про ризики, що загрожують фінансовому сектору. Центральні банки застосовують такі опитування, щоб відстежувати сприйняття учасниками ринку подібних ризиків і вчасно реагувати на них.

У цьому звіті представлені оцінки топменеджерами фінансових установ стану фінансового сектору за минулі шість місяців та очікувань на наступні шість місяців. Опитування проводилося з 11 до 25 листопада 2020 року. Участь у ньому взяли керівники 19 банків, 12 страхових та 2 інвестиційних компаній. До вибірки не потрапили фінансові установи, до яких запроваджено санкції. Підсумкові результати не зважувалися на розмір банку/компанії чи їхньої частки на ринку – усі відповіді рівноцінні.

Результати ґрунтуються на відповідях респондентів і можуть не збігатися з оцінкою Національного банку України.

Наступний звіт буде опубліковано в травні 2021 року.